

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, 1664**

Qvæst. II. de minoritate, & subeictione Christi respectu Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

3 Patrum testimonia quædam, ut bene Lugo eorum sunt, qui Christum appellari posse seruum contendunt, quibus ferè omnes aduersarij, qui absolute talem dici posse non admittunt, sed solum cum addito secundum humanitatem respondere etiam tenentur, ex illis sunt Hieronym. ad Ipcum Ili. 42. *Peccatorem* Cyrill. Alex. lib. ad Enoptium ubi de seruitute Verbi incarnati, quoad apponere veltigalis loquitur, atque 6. de Trinit. ubi potius pro nobis, est his verbis: *quoniam autem secundum naturam est Deus, & Dominus permittit, & offensam, & ignobilitatem seruitutis excellentia gloriæ victam superari. Ac offensa non est, si naturalis, & iocima humanitati assumptæ foret, neque superari, nisi desertione humanitatis verbo posset. Est ergo seruitus hic ministerij, non conditionis. A c infra dispensationi secundum carnem ad breue tempus permittisse seruitutis modum; postea vero ad claritatem naturalis domini rediisse. Non esset autem permissio naturalis seruitutis, nec ea deposita ad dominium naturale reditus retenta humanitate. Ac tandem exposit. Symbol. Nizæni circa med. aiebat. *Accepit autem formam serui ut liberi, non seruis existens.* Ex illis etiam est Athanas. serm. 3. contra Arrian. fol. 10. illud prouerb. 8. *Dominus creauit me.* De Christo explicans, & contra conclusionem difficultis nisi truncatè recitaretur, quare sola loci continui lectio solutio erit. Sic habet. *Qui cum filius Dei sit, & Deum habeat Patrem, cuius ipse est propria soboles: tamen per id tempus, (quo factus homo apud nos fuit) Deum non Patrem, sed & Dominum appellat; non quia seruus, sed quia serui speciem assumpsisset, alioquin par erat, qui erat Verbum ex Patre, ut Deum Patrem suum appellaret: id enim proprium est Filio erga Patrem. Ceterum ita cum venisset ad opus Paris absolendum, & speciem serui accepisset, conueniens fuerat, ut Patrem suum, & Dominum vocaret. propter speciem, & ministerium: Merito igitur, quia nos serui, non ille, cum talis effectus est, quale; nos eramus, seruus appellatus. Ex illis etiam est Naz. orat. 35. 1. de Filio. *Tu mihi contra illas ingratitudeis tue voces ennumera has, videlicet: Deus meus, & Deus uester. Maior creauit, fecit, sanctificauit. Seruum etiam, si lubet, & obedientem adiuuge.* Sed hæc non sententiam, sed permissionem eius vocis continent: nec nisi secuta obedientem temperatam, ut non de propria seruitute intelligatur. In illis etiam numeratur Ambros. 5. de fide cap. 6. *Non igitur prædicat, quod subiectus dicitur, cui non prædicat, quod seruus legitur, quia filiatione, quidquid in proprietate earum vocum ignobilitatis est, aboletur, & enacuatur, ut nuper Cyrillus aiebat.***

4 Difficilius obiciuntur Athanas. orat. 3. contra Arrian. fol. 4. in hæc verba. *Quatenus in confesso est, & eum hominem esse factum, nihil discriminis attulerit, siue seruus, hominis appellatur. Omnes enim istiusmodi vocute in ratione humanitatis bene, & propriè competunt, illaque omnia non substantiam verbi, sed hominem eum fuisse demonstrant.* Aug. ser. 78. de temp. sed & seruum eum euidentissime confirmatur. Chrysostr. ser. 7. in id ad Philip. 2. *formam serui accipiens. scripsit, sicut in forma Dei perfectus est Deus, ita in forma serui perfectus est seruus.* Verum Athanas. num. 3. ac superius Chrysostr. etiam cert. 3. & August. sæpè in hac q. adeo expressè negant Christo adhuc qua homini seruitutem propriam, ut hic non eo sensu illam ipsi tribuere certissimum sit. Seruum igitur non in strictissima significatione, in qua nunc disputamus vsurpant; sed in alia vsitata etiam, & frequenti pro subiectione alicui debita: quam adeo in clamabant contra negantes Christo veram naturam creatam humanam, cuius creationis iures licet filiatione naturali seruitus alia impediatur, secus illa subiectionis, ut sequenti q. videbimus. Sc Concilium Francfort. citata epistola aiebat: *Seruum non ex conditione seruitutis, sed ex humilitatis obedientia nuncupatum. Atque Adrianus reiectis veteris testamenti testimoniis ait Ambrosium, alioque Patres ita locutos: Propter eos videlicet Hereticos, qui phantasticum, aut etiam semiplenum Dominicum corpus sacrilego ore susurrabant. Contra eos vero qui Christum hominem puram creaturam, vel cum Arrio, vel cum Nestorio dicebant, seruum stricta nostra*

significatione negabant: ut vnam Filij Dei increatam personam, qua naturalis seruitus iue creationis, & conseruationis alioqui fundanda impediretur, catholice in Christo inouitarent.

5 Quid autem de Felice, & Elipando actum fuerit scire fortassis aueas. De Felice Ado Viennensi. anno 791. hæc habet. *Synodus iterum facta contra supra dictam hæresim in Francford. legatis Apostolica sedis præfidentibus Theophrasto, & Stephano Episcopis, & auctoritate sanctorum Petrum Conuictus, & damnatus est iterum Felix (videlicet post Ratisponensis Concilij damnationem, sorsaque apud Adrianum hæresis abiurationem, perpetuoque exilio apud Lugdunum relegatus est, quem seruit in ipso suo errore mortuum. Elipandus vero reuoluit talis coniecturis tradidit Ambrosius Morus 13. histor. Hispan. cap. 26. Paulo firmioribus Mariana 7. de rebus Hispan. capite 8. Ioan. Auentinus vero historicè, nec coniecturaliter in suis Bocorum annalibus ubi hæc de Concilio Francford. Tertio ibidem damnata est hæresis Felicianæ, & Elipandianæ de adoptione filij Dei; omnesque subscribere sacerdotes, Elipandus agnoscenti errore venia data est, dignitas seruata. Atque laterandus Subdiaconus Toletanus post Tucinensis Diaconus Epistola ad Regimundum Eliberatum Episcopum reperta per nostrum eruditissimum Theologum Hieronymum de Higer in Bibliotheca Fuldeni scripta. Gratulor tibi, quod cum Tolero, ubi sub sanctissimo Præsule Bonito Toletano Subdiaconus fui, in Italiam proficere vel aliquot historie libros mecum adspiciui; in quibus erat collecta series multorum Hispania Episcoporum; qui in hac bibliotheca reperi Fuldeni, ubi exulabat iussu, et curâ Caroli Magni Imperatoris ex Hispania illatos, quosdam in illi obtulerat sanctissimus Elipandus Archiepiscopus Toletanus postquam illum erroris sui de adoptione Christi serui, & vel punitus.*

QVÆSTIO II

De minoritate, & subiectione Christi respectu Dei.

DIXIMVS negationem propriæ seruitutis effectum esse secundarium filiationis diuine, quæ est Filij naturalis Dei dignitate censeatur, atque persona submissa, qua seruitus propria vnità hypostaticæ humanitatis impediatur. Nunc autem examinamus an eadem vnitate persone filij Dei minoritas, & subiectio propria respectu Dei in Christo siue secundum humanitatem, siue absolute impediatur.

CERTAMEN I.

De minoritate, & subiectione Bassalatu.

IDEO primo Christus qua homo, vel secundum humanitatem minor est Deo, ac omnibus Trinitatis personis est de fide Ioan. 14. 28. *Pater maior me est, ad quæ August. 1. de Trinit. cap. 7. Veritas autem istius secundum istum modum, etiam se ipso minorem Filium quomodo enim non seipso maioris qui senectus sum exinanit formam serui accipiens? & paucis interea latis: Est ergo Filius Dei Patri natura equalis habitu minor: in forma enim serui quam accepit minor est Patre. Concil. Tolet. 11. confess. h. d. sub med. in hoc, quod homo minor est Patre, item maior, & minor se ipso credendus est. In forma enim Dei etiam ipse Filius se ipso maior est, propter humanitatem assumptam: quæ diuinitas maior est, & post p. ca. secundum formam Dei equalis est Patri, & Spiritui sancto: quia nec Spiritus sanctus, nec Deus Pater, sed sola filij persona suscepit carnem per quam minor esse creditur illis personis duabus. obicit Beza illud qua homo posse sumi specificatiuè agere atque re-*

duplicatione: atque specificatiue quidem esse falsam, quia dicit personam in recto. respondet in hac, similibusque propositionibus sumi in sensu scripto, & dialectico: nempe reduplicatiue: quasi specificatiue acceptio minus stricta, & dialectica foret. Melius ex nostra doctrina respondetur nomen homo, & substantiua absolute prolata naturam in recto significare, & non suppositum, seu personam, vt supposuit Concil. Toletan. 11. post primum testimonium dicens: *Secundum diuinitatem, qua equalis est Patri, & ipse, & Pater maior est homine, quem sola Filij persona suscepit.* vbi homo in recto humanitatem significat, est vero notandum: cum seipso maior, vel minor dicitur Christus addendum esse secundum diuinitatem maior, & secundum humanitatem minor: tum quia ita Augustinus, & Concilium Toletanum loquuntur: tum quia pronomen relatiuum *se* ex parte predicati positum refert idemmet, ac secundum eandem rationem, secundum quam positum ex parte subiecti fuerit, vt ex Concilio Alexandrin. recitatio certamine secundo, & ex bona grammatica liquet fati.

2. Maior est difficultas, an Christus absolute, ac sine reduplicatiue possit dici Pater minor, an saltem Deo minor, vel Spiritu sancto, seque ipso de primo Valq. disp. 80. cap. 1. Bernal. diff. 56. lectione 2. s. 1. Granados tract. 15. controversia prima, disputatione prima, numero secundo: asserunt Christum absolute dici posse Patre minore. Negant vero Soares disputatione 43. in præfatione §. 1. init. Eugo disputatione 28. numero 4. §. *Alij autem committunt.* quibus assentior. Probatur, quia nunquam Christus in Scriptura, aut patribus minor absolute dicitur est, nisi cum addito secundum humanitatem, vel eius periphrasi. Probatur secundo, quia propositio, quæ in sensu proprio errorem continere potest, admittenda minime est absolute, sed solum cum explicatione, quæ omnem prorsus erroris occasionem, & amphibologiam depellit atque Christus minor est Patre absolute, ac sine addito *secundum humanitatem*, vel eius periphrasi, in sensu proprio potest errorem continere: nisi cum addito *secundum humanitatem*, & sine præfatio addito, vel eius periphrasi admittenda minime est. Minor quæ sola in discursu hoc probationem desiderat, suadet. Quia licet minoritas positua vox sit, tamen absolute dicta de aliquo dicit absolute negationem æqualitatis ipsius cum alio, quo dicitur ille minor: ergo sensus huius propositionis *Christus est minor Patre absolute ac sine addito dictæ* hic erit: *Christus non est equalis Patri, siue non habet æqualitatem cum Patre.* Atqui hic est Arrianorum error formalissimus: ergo ea propositio in sensu proprio potest errorem continere.

3. Dicendum est tertio: Christus Deo, Spiritu sancto, seque ipso minor dici absolute nequit. Huic conclusioni neminem video repugare. Miror autem eos, qui secundæ conclusioni repugnant, huic tertiæ non contradicere: cum altera alteri necessaria consequentia connexa sit: nam ex Patre ad Deum, & Spiritum sanctum, ac Filium, valet in hac re consequentia. Eadem sunt conclusionis huius probationes, quæ pro secunda. Prima quia nusquam apud Scripturam, & Patres eiusmodi propositiones inueniuntur. Secunda: quia in sensu proprio continere Arrianismum possunt: aut dices contra vtramque conclusionem primo Ioan. 14. 28. absolute de se dixisse Christum *Maior me est Pater.* sine addito *secundum humanitatem.* Respondet dixisse tamen sine illius additi periphrasi: sic enim textus habet: *Si diligeretis me gauderetis utique quia uado ad Patrem: quia Pater maior me est.* At ad Patrem non uadebat, quia Deus, siue secundum Deitatem, secundum quam numquam à Patre recessit ullo sensu, sed secundum humanitatem, vt bene Adrianus supra pro filiatione naturali Christi secundum humanitatem contra Elipandum ex hoc loco arguebat disp. 1. q. 2. cui ibidem Francfordiensis Patres consonabant. Dices secundo contra rationem. Subiectio, & inferioritas, dicit etiam negationem æqualitatis

R. P. Christoph. de Oriega, de Dei incarnat.

cum eo, cui aliquis inferior, & subiectus est, & tamen admitti debet Christum inferiorem subiectumque Patri, ac Deo esse absolute: ergo, & absolute admitti debet esse Patre, ac Deo Christum minorem. Responderetur negando maiorem (quidquid sit de minori, de qua certè sequenti.) Nam subiectio, & inferioritas solum dicit existentiam inferioris, & subiecti in loco inferioris, siue spatij, siue dignitatis, aut potestatis, quod absolute potest competere eidem, quia sit in superiori etiam; vt patet in eo, qui duplicem præsentiam in loco inferiori vnam, in superiori aliam haberet. Tandem dicas quæcumque de Christo secundum humanitatem dicuntur dici per nos absolute de Christo possunt: sed intelligendum est, quoties non continent negationem prædicatorum, quæ Christo absolute competunt, licet ratione alterius nature.

4. Dico quarto Christus neque absolute, neque cum addito, *quatenus homo*, vel *secundum humanitatem*, dicendus est, Dei Patris, aut alterius, vel omnium personarum Trinitatis Bassallus, cove sensu illis subditus, vel subiectus. Hanc conclusionem Scholastici quos viderint, nec docent in terminis, nec disputant, qui tamen seruum Dei proprie secundum humanitatem Christum asserunt Bassallum etiam Dei, in quo minor, minusque sonans indecentia est asserere non dubitant. Ob eamque causam nescio an omnes, qui seruituti propriæ succensent, æquè sint eius Bassallatum proprium Christi respectu Dei execraturi. Mihi tamen æquè ferè bassallatus, ac seruitus propria Christi secundum humanitatem stomachum mouet. Licet enim ab autoritate, atque Ecclesiæ definitione, quæ nullibi de hac extat adeo certa conclusio nostra non sit: quia neque hætenus expressis terminis, ab ullo hæterico dictum, neque in Ecclesiâ disputatum. Censeo tamen æquè, ac seruitorem propriam Christi secundum humanitatem damnandum ab Ecclesiâ bassallatum, eisdemque scripturæ testimoniis, & rationibus. Etenim non minus distingui adæquate debet bassallus à Principe suo; quam seruus à Domino: licet non æquè ignobilis bassallatus forma, ac proprie seruitutis forma sit: atqui Christus secundum humanitatem Filius naturalis Dei cum sit ex datis scripturæ, & Patrum testimoniis habet vnitatem, & identitatem cum Deo Patre, quam q. 1. expendebamus cert. 2. ergo nequit esse adhuc secundum humanitatem Dei bassallus. Confirmatur: quia nec Filius naturalis Regis, neque Filius vxor Regina in bassallatu sunt respectu Patris, & Mariti Regis.

CERTAMEN II.

De subiectione Christi respectu Dei.

1. Agimus iam, de subiectione, quæ nec seruitutis, nec bassallus sit, sed sine minoris decentiæ Filio naturali, indigna nota de qua dicendum est primo: Christum secundum humanitatem Deo, tribusque personis Trinitatis subditum, subiectumque, atque inferiorem esse, vt eius, earumque præceptis debeat obedire. Etenim minoris dignitatis secundum humanitatem quam Deus, ac Trinitas est etiam, vt filia naturalis Dei denominatiue: neque filiatio aufert humanitati dependentiam à Deo in esse, & conseruari: quare licet, nec seruus nec Bassallus Dei, Totiusque Trinitatis secundum humanitatem Christus sit: quia ea naturalis filiatio non comparitur; aut obediendi, præceptis obligationem, quæ in filiis etiam locum habet, nequit humanitas Christi, siue Christus, quia homo iure filiationis exuere. Est veritas Catholica Patribus, & Scholasticis in cõfesso: vt videre est in epist. Concilij Alexandr. quæ est decima

M m m Cyrilli,

